

592. Przyczynek do poznania bionomii *Euheptaulacus villosus* (GYLLENHAL in SCHONHERR, 1806) (Coleoptera: Scarabaeoidea) w Górach Świętokrzyskich

Contribution to the bionomy of *Euheptaulacus villosus* (GYLLENHAL in SCHONHERR, 1806) (Coleoptera: Scarabaeoidea) in the Świętokrzyskie Mts.

KEY WORDS: Coleoptera, Scarabaeoidea, *Euheptaulacus villosus*, bionomy, Świętokrzyskie Mts., Poland.

Euheptaulacus villosus (GYLL.) jest gatunkiem znanym z nielicznych stanowisk w Polsce. Z Gór Świętokrzyskich był już wykazany (BIDAS 1998: Wiad. entomol., 16, 3-4: 231). Znajdowano go tutaj na Górze Zelejowej w okolicach Chęciny.

Obecnie stwierdzono jego liczne występowanie w podobnym środowisku – na południowym, kserotermicznym zboczcu wzgórza w Korzecku (ad Chęciny).

Larwy *E. villosus* znajdowano w glebie typu rędzina, pokrywającej kilkucentymetrową warstwą skałę wapienną, między korzeniami traw, często w towarzystwie mrówek. Z zebranych 10 IV 2006 larw uzyskano pierwsze imagines po upływie około czterech tygodni. Ich wyląg trwał od 8 V 2006 do 14 V 2006. Z larw znalezionych 2 V 2006 wyhodowano postacie dorosłe 29 i 30 V 2006.

Poczwarki znalezione w terenie w dniu 29 V 2006, a 10 VI 2006 znajdowano niewybarwione chrząszcze w kolebkach poczwarkowych.

Ogółem wyhodowano około 30 osobników, o długości ciała 3,5 – 4 mm.

Zebrane i wyhodowane okazy znajdują się w kolekcji autora.

Marek BIDAS, Kielce

593. Nowe stanowiska interesujących gatunków żuków (Coleoptera: Scarabaeoidea) – *Aphodius immundus* CREUTZER, 1799 i *Aphodius reyi* REITTER, 1892

New localities of interesting scarab-species (Coleoptera: Scarabaeoidea) – *Aphodius immundus* CREUTZER, 1799 and *Aphodius reyi* REITTER, 1892

KEY WORDS: Coleoptera, Scarabaeoidea, *Aphodius immundus*, *Aphodius reyi*, new localities, Poland.

Podczas badań nad chrząszczami koprofagicznymi stwierdzono występowanie dwóch interesujących gatunków z nadrodziny Scarabaeoidea na niżej wymienionych stanowiskach. Wszystkie okazy zebrane zostały przez autora i znajdują się w jego kolekcji.

Aphodius immundus CR.

– Wyżyna Lubelska: Świerże ad Dorohusk (UTM: FB87), 23 V 2004 – 2 exx.

– Wyżyna Małopolska: Stradów ad Kazimierza Wielka (DA68), 8 VI 2003 – 1 ex.

A. immundus występuje w miejscach ciepłych, o lessowym lub piaszczystym podłożu. Areał jego występowania obejmuje środkową i południową Europę oraz północną Afrykę, a poprzez Azję Środkową sięga aż po Mongolię i Syberię. W Polsce znany z nielicznych stanowisk.

Aphodius reyi REITT.

– Wyżyna Małopolska: Kamień Plebański ad Sandomierz (EB51): 22 IX 1998 – 1 ex., 27 IX 1998 – 1 ex., 8 X 2000 – 1 ex., det. M. BUNALSKI.

– Góry Świętokrzyskie: Cedzyna ad Kielce (DB73), 12 IV 2010 – 1 ex.

A. reyi REITT. podawany był jedynie ze środkowej i południowej części Europy oraz z Turcji. W Polsce znany jest zaledwie z kilku stanowisk i traktowany jako gatunek występujący bardzo lokalnie. Jest gatunkiem nowym dla Gór Świętokrzyskich.

Materiał dowodowy został zebrany przez autora i znajduje się w jego zbiorze.

Marek BIDAS, Kielce

594. Stwierdzenie *Aulonogyrus concinnus* (KLUG, 1834) (Coleoptera: Gyridae) w dolinie środkowej Wisły

Aulonogyrus concinnus (KLUG, 1834) (Coleoptera: Gyridae) recorded in the middle section of the Vistula valley

KEY WORDS: Coleoptera, Gyridae, *Aulonogyrus concinnus*, record, distribution area, vulnerable species, Poland.

Prowadząc badania bentosu kanałów przemysłowych, stwierdziliśmy bardzo rzadki w Polsce i Europie Środkowej gatunek krętaka – *Aulonogyrus concinnus*:

– Wyżyna Lubelska: Puławy - Zarzeczce (51°27'03" N, 21°57'04" E, UTM: EC60), kanał od Wisły do Zakładów Azotowych Puławy (około 1.1 km jego biegu od Wisły). Temperatura wody: 12.2°C, pH: 8.38, przewodnictwo elektrolityczne: 638 $\mu\text{S}\cdot\text{cm}^{-1}$, nurt: 0.33 $\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$, zawiesina: 15.7 $\text{mg}\cdot\text{dm}^{-1}$, węgiel organiczny: 6.9 $\text{mg C}\cdot\text{dm}^{-1}$, azotany: 5.3 $\text{mg}\cdot\text{dm}^{-1}$, surfaktanty: 3.9 $\text{mg}\cdot\text{dm}^{-1}$, ChZT₅: 16.8 $\text{mg O}_2\cdot\text{dm}^{-3}$, BZT₅: 9.6 $\text{mg O}_2\cdot\text{dm}^{-3}$.

Materiał: 6 V 2011 – 1 ♂, złowiony czerpakiem hydrobiologicznym w strefie przybrzeżnej, nad dnem mulistym, wśród pędów *Mentha aquatica* L.

A. concinnus to chrząszcza reofilny i potamofilny, do niedawna znany w Polsce z kilku stanowisk (okolice Gdańska, Szczecin, Pruszcz Gdański, okolice Przemysła). Były to dane sprzed 70–160 lat. Na czerwonej liście chrząszczy Polski (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI (red): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków: 88-120) umieszczono go w kategorii VU (gatunek narażony).

Od roku 1998 pojawiają się dane z regionu lubelskiego. Dotąd *A. concinnus* wykazano tu z kilkunastu stanowisk leżących w dolinach: środkowego Bugu (od Gołębi do Kodnia) oraz środkowego i dolnego Wieprza (okolice Łęcznej i Kocka). Współcześnie jest to jedyny znany obszar występowania gatunku w Polsce, występowania stabilnego i miejscami licznego (szczególnie w Bugu) – dlatego należy dążyć do lepszego rozpoznania jego granic. Nowe dane są z tego punktu widzenia bardzo ważne, gdyż dotyczą trzeciej dużej doliny rzecznej i rozszerzają znane granice obszaru o około 40 km ku zachodowi.

Można założyć, że obecność *A. concinnus* w Puławach jest związana z Wisłą. Jego rozwój w kanale nie jest wykluczony, nawet mimo złych wartości części parametrów jakości wody, ale takie stanowiska utrzymują się raczej dzięki zasilaniu przez populację z siedlisk optymalnych. Dlatego pilnym zadaniem jest penetracja Wisły pod kątem występowania, rozmieszczenia i potencjalnych zagrożeń omawianego gatunku.

Paweł BUCZYŃSKI, Zakł. Zool. UMCS, Lublin

Edyta BUCZYŃSKA, Robert STRYJECKI,

Kat. Zool., Ekol. Zwierząt i Łowiectwa Uniw. Przyr., Lublin